

План просування інклюзивної освіти в Чугуївській міській територіальній громаді (інформаційна кампанія)

Проблема, яку кампанія націлена вирішити:

Неготовність (психологічна та практична) педагогів до взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.

Особливу роль у готовності педагога до інклюзивної освіти відіграють його професійно значущі психологічні якості. Адже готовність до інклюзивного процесу полягає не лише у наявності нового методичного матеріалу, матеріальної бази, а і у моральній, психологічній готовності педагога до роботи із дітьми з особливими освітніми потребами. Психологічна готовність включає в себе, з одного боку, запас знань, умінь і навичок; з іншого – риси особистості: переконання, здібності, інтереси, пам'ять, мислення, увагу, працездатність, емоційність, моральний потенціал особистості. До критеріїв практичної готовності доцільно включити:

- наявність у педагогів необхідних професійних навичок для роботи з дітьми із особливими освітніми потребами, в тому числі комунікативних, методичних, інформаційних;
- вміння здійснювати діяльність з подолання негативного відношення до спільної освіти, оскільки, як показує практика, однією з основних проблем інклюзії є вибудовування контактів дітей з особливими освітніми потребами та нейротиповими;
- володіння копінг - стратегіями з подолання психологічного бар'єру, що виникає під час навчання дітей з особливими освітніми потребами, оскільки поява в класі дитини з обмеженими можливостями здоров'я – це не тільки стрес для самої дитини, але і для вчителя, який відчуває дискомфорт, тому що зникає рівновага між індивідуальним сприйняттям запитів освітнього середовища і професійними ресурсами, що доступні для взаємодії з цими запитами.

В межах дослідження проблеми психологічної та практичної неготовності педагогів закладів освіти Чугуївської міської територіальної громади фахівцями КУ «Інклюзивно – ресурсний центр» Чугуївської міської ради у жовтні 2021 року було проведено 10 напівструктурованих інтерв'ю із вчителями та 10 з асистентами вчителів. Всі вчителі, які працюють у класах з інклюзивним навчанням і асистенти вчителів, які взяли участь у дослідженні – жінки.

Більшість респонденток (69%), з числа вчителів, працюють у початковій школі, з числа асистентів – однаковою мірою у початковій та середній школі. Стаж роботи в класі з інклюзивним навчанням становить від 1 до 4 років.

Серед труднощів, які виникають у педагогів під час освітнього процесу, зазначено: наявність у дитини поведінкових порушень, у т.ч. із синдромом гіперактивності та дефіцитом уваги, порушеннями соціальної адаптації, що відноситься до проявів розладів аутичного спектру та порушеннями інтелектуального розвитку.

На думку респонденток, особливо комплексність порушень здоров'я дитини з особливими освітніми потребами є одним із викликів для педагогів, а також питанням, що потребує додаткової фахової підготовки та вироблення необхідних стратегій роботи.

63% педагогів та асистентів вчителя, які взяли участь у дослідженні, оцінили власний досвід створення належних умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами залежно від порушення розвитку, як недостатній.

Як засвідчують результати опитування, на якість роботи педагога/асистента вчителя великою мірою впливає рівень взаємодії між вчителями та асистентом вчителя, а також готовність самих педагогів до роботи з дитиною з особливими освітніми потребами з певними порушеннями. Зокрема, це стосується більшою мірою роботи з дітьми з розладом аутичного спектру і поведінковими порушеннями.

Серед причин, що впливають на психологічну та практичну готовність педагогів до взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання були вказані:

- переповненість класів (більше 30 учнів, в початкових класах більше 24 учнів).
- брак необхідних знань та навичок у педагогічних працівників (вчителів та асистентів вчителів) для роботи в інклюзивних класах, у тому числі для організації психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, надання додаткових послуг підтримки дитини під час інклюзивного навчання. Зокрема 80,5 % респондентів зазначили, що потребують додаткового навчання.

Брак фахової підготовки та навичок роботи із дитиною з певними освітніми труднощами вчителів/асистентів вчителів спричиняє як нездатність забезпечити особистісне спрямування освітнього процесу для дитини з особливими освітніми потребами (і в т.ч. використовувати командний підхід, скласти та виконувати Індивідуальну

програму розвитку дитини, продумати та використовувати систему оцінювання відповідно до можливостей дитини, адаптувати навчальну програму тощо), так і створити інклюзивне середовище для всіх інших учнів класу.

Процес впровадження інклюзивної освіти є довготривалим і пов'язаним з багатьма викликами, що підтверджується, як міжнародним/вітчизняним досвідом, так і вже отриманим власним досвідом на місцях. Враховуючи це, а також той факт, що інклюзивна освіта на сьогодні вважається одним із пріоритетів державної політики у сфері освіти, особлива увага в закладах освіти Чугуївської міської територіальної громади повинна бути приділена пошуку шляхів мінімізації/подолання бар'єрів у реалізації інклюзивної освіти. Зокрема, це стосується розвитку інклюзивної компетенції педагогів для роботи із дітьми з особливими освітніми потребами.

Мета кампанії:

Забезпечити розвиток компетенції педагогів щодо взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.

Ціль кампанії:

До кінця березня 2022 року близько 75% вчителів та асистентів вчителів закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням у Чугуївській міській територіальній громаді будуть мати достатній рівень готовності до взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами за результатами опитування.

Примітка:

Достатній рівень (критерії):

- педагог здатен створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища;
- педагог здатен до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами;
- педагог здатен забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів;
- педагог здатен брати на себе відповідальність за власною ініціативою;
- педагог вміє аналізувати нові ситуації й застосовувати вже наявні знання для такого аналізу.

Тактичний план

1.Цільова аудиторія	2.Ключова ідея, ключове повідомлення,	3.Формати, інструменти	4.Канали комунікації	5.Результати
Вчителі, які працюють у класах з інклюзивним навчанням	Що? - Час переходити від теорії до практики! Інклюзивно-ресурсний центр допоможемо вам теорію, яку ви вже знаєте, втілити в практику. - Працівники Інклюзивно-ресурсного центру знають як бути компетентною, впевненою та ефективною в інклюзивному класі і готові допомогти вам стати такою вчителькою чи вчителем. - Різноманіття в класі стимулює педагогів розвиватись професійно та ставати кращими	- майстер – класи уроків від вчителів – експертів, які працюють в умовах інклюзивного навчання. - майстер – класи позакласних заходів від вчителів – експертів, які працюють в умовах інклюзивного навчання. - майстер-класи ефективної взаємодії педагога та асистента вчителя на етапах підготовки до уроку, реалізації уроку та аналізу. - навчальні тренінги для вчителів, які працюють в умовах інклюзивного	Поширення інформації (розкладу майстер – класів, супервізій, тренінгів тощо) через сайт Центру професійного розвитку педагогічних працівників, соціальну мережу Facebook – сторінка Центру професійного розвитку педагогічних працівників, сторінка КУ «Інклюзивно – ресурсний центр». Комунікація фахівців інклюзивно – ресурсного центру з практичними психологами закладів освіти через	75 % педагогів будуть мати достатній рівень готовності до взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання за результатами опитування

	вчителями та вчительками. Хто? - Досвідчені вчителі, які мають позитивний досвід інклюзивного навчання. - Фахівці інклюзивно – ресурсного центру. - Фахівці Центру професійного розвитку педагогічних працівників. - Практичні психологи закладів загальної середньої освіти. - Батьки дітей, що вже навчаються на інклюзії.	навчання від фахівців інклюзивно – ресурсного центру. - кейс-стаді для вчителів, які працюють в умовах інклюзивного навчання від фахівців інклюзивно – ресурсного центру. - регулярні супервізії для вчителів, які працюють в умовах інклюзивного навчання від фахівців інклюзивно – ресурсного центру. - методичні консультації вчителів, які працюють в умовах інклюзивного навчання від фахівців Центру професійного розвитку педагогічних працівників. - тренінги з профілактики емоційного вигорання для вчителів, які працюють в умовах інклюзивного навчання від	Viber – групу «Психосоципеди». Співпраця з педагогами в рамках тимчасового творчого колективу педагогів інклюзивних класів закладів освіти міста «Інклюзивна освіта: рівні умови для всіх».	
--	---	---	---	--

		практичних психологів закладів загальної середньої освіти. - коворкінг – зустрічі (очно, он-лайн) вчителів та батьків (партнерство в інклюзивній освіті).		
Асистенти вчителя	Що? - Інклюзія – це командна робота вчителя та асистента вчителя. - Постійний аналіз своєї роботи та освітнього середовища, безперервне навчання та практика роблять асистента вчителя ефективним. - Асистент вчителя має безліч ролей в своєму арсеналі, від коуча та ігротехніка до старшого друга. Приміряти ці ролі в різних ситуаціях, використовувати весь репертуар взаємодії вчителя та асистента –	- майстер-класи ефективної взаємодії педагога – експерта та асистента вчителя на етапах підготовки до уроку, реалізації уроку та аналізу. - майстер – класи ефективної взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами від асистентів – експертів. - групи взаємодопомоги серед педагогів, за допомогою яких вони можуть обмінюватися досвідом у сфері інклюзивної освіти. - спостереження з боку досвідчених колег (відвідування уроків з особливим	Поширення інформації (розкладу майстер – класів, супервізій, тренінгів тощо) через сайт Центру професійного розвитку педагогічних працівників, соціальну мережу Facebook – сторінка Центру професійного розвитку педагогічних працівників, сторінка КУ «Інклюзивно – ресурсний центр». Комунікація фахівців інклюзивно – ресурсного центру з практичними психологами закладів освіти через	75 % асистентів вчителя будуть мати достатній рівень готовності до взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання за результатами опитування

	це ознака ефективного асистента. Хто? - Досвідчені вчителі/асистенти вчителів, які мають позитивний досвід інклюзивного навчання. - Фахівці інклюзивно – ресурсного центру. - Фахівці Центру професійного розвитку педагогічних працівників. - Практичні психологи закладів загальної середньої освіти. - Батьки дітей, що вже навчаються на інклюзії.	наголосом на елементи орієнтованої на дітей педагогіки). - навчальні тренінги для асистентів вчителя від фахівців інклюзивно – ресурсного центру. - регулярні супервізії і кейс-стаді для асистентів вчителя від фахівців інклюзивно – ресурсного центру . - методичні консультації для асистентів вчителя від фахівців Центру професійного розвитку педагогічних працівників. - тренінги з профілактики емоційного вигорання для асистентів вчителя від практичних психологів закладів загальної середньої освіти . - коворкінг – зустрічі (очно, он-лайн) асистентів вчителя та	Viber – групу «Психосоципеди». Співпраця з педагогами в рамках тимчасового творчого колективу педагогів інклюзивних класів закладів освіти міста «Інклюзивна освіта: рівні умови для всіх».	
--	---	--	---	--

		батьків (партнерство в інклюзивній освіті).		
Вчителі, які ще не працюють у класах з інклюзивним навчанням	Що? - Інклюзивна освіта покращує якість навчання та робить вас кращою вчителькою та вчителем. Труднощі, які мають діти з особливими освітніми потребами – це можливості покращити викладання та поліпшити умови навчання для всіх дітей. - Інклюзія не страшна! Будь - яка дитина може зазнавати труднощів, а не тільки діти з особливими освітніми потребами. У вас вже є досвід роботи з різними труднощами, які мають діти в навчанні. Цей досвід можна використати в інклюзивному навчанні. - У вас є підтримка інклюзивно – ресурсного центру, досвідчених колег та батьків, які	- учительські онлайн-сесії від досвідчених вчителів – експертів для педагогів закладів освіти, які ще не працюють у класах з інклюзивним навчанням. - навчальні тренінги для вчителів, які ще не працюють в умовах інклюзивного навчання від фахівців інклюзивно – ресурсного центру. - коучінг з боку педагогів/фахівців з великим практичним досвідом в області інклюзивної освіти: • групи вчителів (які у наступному навчальному році будуть працювати у класах з інклюзивним навчанням) отримують матеріали (шаблони	Поширення інформації (розкладу майстер – класів, супервізій, тренінгів тощо) через сайт Центру професійного розвитку педагогічних працівників, соціальну мережу Facebook – сторінка Центру професійного розвитку педагогічних працівників, сторінка КУ «Інклюзивно – ресурсного центру». Комунікація фахівців ІРЦ з практичними психологами закладів освіти через Viber – групу «Психосоципеди». Співпраця з педагогами в рамках тимчасового творчого колективу педагогів інклюзивних класів закладів освіти міста	75 % педагогів будуть мати достатній рівень готовності до взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання за результатами опитування

	допоможуть перетворити теорію інклюзивної освіти в практику. Хто? - Досвідчені вчителі-експерти. - Фахівці інклюзивно – ресурсного центру. - Фахівці Центру професійного розвитку педагогічних працівників. - Батьки дітей, що вже навчаються на інклюзії.	<i>Індивідуальної програми розвитку, шаблони висновків інклюзивно – ресурсного центру тощо) та плани уроків в інклюзивному класі;</i> • <i>консультації від вчителів-практиків в умовах школи для передачі знань і навичок в повсякденній практиці;</i> • <i>неформальне наставництво недосвідчених вчителів з боку колег/фахівців;</i> • <i>групи взаємодопомоги серед вчителів, за допомогою яких вони зможуть обмінюватися досвідом в галузі впровадження інклюзивної освіти.</i> - практика (майбутні педагоги інклюзивних класів отримують	«Інклюзивна освіта: рівні умови для всіх».	
--	--	---	---	--

		досвід проведення уроків/співпраці з асистентами вчителя в успішних інклюзивних школах, де вони зможуть навчитися у досвідчених інклюзивних вчителів, які моделюватимуть ефективну практику).		
Технічний персонал закладів загальної середньої освіти	Що? - Говорити правильно про людей з інвалідністю – вимога часу для всіх, хто працює в освітній сфері, незалежно від посади. - Ви – частина нашої громади, громади, яка прагне до інклюзії. Через прийняття людського різноманіття, толерантність до «іншості» ви робите нашу громаду, школу, садок більш доступними для всіх мешканців та мешканок. Хто? - Фахівці інклюзивно – ресурсного центру.	- он-лайн – лекторій (Zoom, Google Meet) для технічного персоналу закладів загальної середньої освіти від фахівців інклюзивно – ресурсного центру «Інклюзивна мова як засіб реалізації принципу толерантності». - створення/розповсюдження інформаційної брошури фахівцями Центру професійного розвитку педагогічних працівників серед технічного персоналу закладів загальної середньої освіти	Поширення інформації (розкладу он-лайн - лекторіїв, тренінгів тощо) через сайт Центру професійного розвитку педагогічних працівників, соціальну мережу Facebook – сторінка Центру професійного розвитку педагогічних працівників, сторінка КУ «Інклюзивно – ресурсного центру». Комунікація фахівців інклюзивно – ресурсного центру з практичними психологами	75% технічного персоналу закладів загальної середньої освіти будуть достатньо володіти інклюзивним словником за результатами опитування. <i>Примітка:</i> достатній рівень – комунікують та взаємодіють із дітьми з особливими освітніми потребами на основі етичних міркувань (мотивів), соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та

	- Фахівці Центру професійного розвитку педагогічних працівників. - Практичні психологи закладів загальної середньої освіти.	«Коректна мова – як говорити про дитину, а не її інвалідність». - тренінги для технічного персоналу від практичних психологів закладів загальної середньої освіти «Діти з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітньої школи».	закладів освіти через Viber – групу «Психосоципеди». Співпраця із керівниками закладів загальної середньої освіти.	мультикультурності; знають та використовують словник коректної термінології.
--	--	---	--	---

Календарний план

План заходів	Відповідальний	План реалізації									
		11-22/ 10 2021	25.10- 05/11 2021	08 -19/11 2021	22.11- 10/12 2021	13-31/ 12 2021	04 -21/01 2022	24.01- 11/02 2022	14.02 28/02 2022	01-12/0 3 2022	14-31/ 03 2022
1. Створення робочої групи щодо просування інклюзивної освіти в громаді (інформаційна кампанія). 2. Консультації робочої групи з інформкампанії щодо інклюзивної освіти з	Управління освіти Чугуївської міської ради Члени робочої групи (Марина Оринко, Юлія Трубіцина)	+									

Марина Лебідь, комунікаційна менеджерка Програми, Юлія Найда, координаторка напряму інклюзивної освіти Програми. 3. Зустріч робочої групи з метою визначення проблеми/мети/цілей інформаційної компанії.	Члени робочої групи										
---	------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Оцінка готовності (психологічна і практична) педагогів до взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання (інтерв'ю із вчителями та асистентами вчителів).	КУ «Інклюзивно – ресурсний центр» Чугуївської міської ради		+								
4. Навчальні тренінги для вчителів, які працюють в інклюзивних класах «Професійна діяльність учителя в інклюзивному освітньому середовищі».	КУ «Інклюзивно – ресурсний центр» Чугуївської міської ради										
5. Майстер – класи уроків від вчителів – експертів «Урок в інклюзивному класі» для педагогів закладів загальної середньої освіти.	Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вчителі експерти, які працюють в			+							

6. Навчальні тренінги для вчителів, які ще не працюють в інклюзивних класах «Професійна діяльність учителя в інклюзивному освітньому середовищі».	інклюзивних класах КУ «Інклюзивно – ресурсний центр » Чугуївської міської ради										
7. Кейс- стаді для педагогів/асистентів вчителя. 8. Тренінги для технічного персоналу закладів загальної середньої освіти «Діти з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітньої школи».	КУ «Інклюзивно – ресурсний центр » Чугуївської міської ради Центр професійного розвитку педагогічних працівників Практичні психологи закладів загальної середньої освіти				+						
9. Майстер – класи позакласних заходів	Центр професійного					+					

від вчителів – експертів «Виховний захід в інклюзивному класі» для педагогів закладів загальної середньої освіти.	розвитку педагогічних працівників Вчителі експерти ,які працюють в інклюзивних класах										
10. Майстер – класи ефективної взаємодії педагога – експерта та асистента вчителя на етапах підготовки/реалізації/ аналізу уроку для педагогів/асистентів вчителя закладів загальної середньої освіти.	Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вчителі- експерти, асистенти - експерти, які працюють в інклюзивних класах						+				
11.Створення/ розповсюдження інформаційної брошури «Коректна мова – як говорити про дитину, а не її інвалідність» серед технічного персоналу	Центр професійного розвитку педагогічних працівників										

закладів загальної середньої освіти.											
12. Методичні консультації вчителів, які працюють в інклюзивних класах.	Центр професійного розвитку педагогічних працівників							+			
13. Майстер – класи ефективної взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами від асистентів – експертів для асистентів вчителя.	Центр професійного розвитку педагогічних працівників Асистенти – експерти, які працюють в інклюзивних класах.										
14. Он-лайн – лекторій (Zoom, Google Meet) для технічного персоналу закладів загальної середньої освіти «Інклюзивна мова як засіб реалізації принципу толерантності».	КУ «Інклюзивно – ресурсний центр» Чугуївської міської ради								+		
15. Тренінги з профілактики	Центр професійного										

емоційного вигорання для вчителів/асистентів вчителя, які працюють в інклюзивних класах.	розвитку педагогічних працівників Практичні психологи закладів загальної середньої освіти										
16. Навчальні тренінги для асистентів вчителя «Роль асистента вчителя в класі з інклюзивним навчанням: основні функції і завдання, форми співпраці».	КУ «Інклюзивно – ресурсний центр» Чугуївської міської ради									+	
17. Коворкінг – зустрічі (очно, он-лайн) вчителів та батьків (партнерство в інклюзивній освіті).	КУ «Інклюзивно – ресурсний центр» Чугуївської міської ради Вчителі – експерти Батьки - експерти										

18. Учительські он-лайн – сесії від досвідчених вчителів - експертів для педагогів закладів загальної середньої освіти, які ще не працюють у класах з інклюзивним навчанням.	Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вчителі - експерти										
19. Методичні консультації асистентів вчителя.	Центр професійного розвитку педагогічних працівників										
20. Супервізії і кейс-стаді для педагогів/асистентів вчителя.	КУ «Інклюзивно – ресурсний центр» Чугуївської міської ради										
21. Коучінг з боку педагогів/фахівців з великим практичним досвідом в області інклюзивної освіти: - групи вчителів (які у наступному	КУ «Інклюзивно – ресурсний центр» Чугуївської міської ради									+	

навчальному році будуть працювати у класах з інклюзивним навчанням) отримають матеріали (шаблони Індивідуальної програми розвитку, шаблони висновків інклюзивно – ресурсного центру тощо) та плани уроків в інклюзивному класі; - консультації від вчителів-практиків в умовах школи для передачі знань і навичок в повсякденній практиці; - неформальне наставництво недосвідчених вчителів з боку колег/ фахівців; - групи взаємодопомоги серед вчителів, за допомогою яких вони зможуть обмінюються	Вчителі – експерти Асистенти – експерти Центр професійного розвитку педагогічних працівників										
---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

досвідом в галузі впровадження інклюзивної освіти.											
22. Коворкінг – зустрічі (очно, он-лайн) асистентів вчителя та батьків (партнерство в інклюзивній освіті).	КУ «Інклюзивно – ресурсний центр» Чугуївської міської ради Асистенти – експерти Батьки – експерти										+
23. Практика (майбутні педагоги інклюзивних класів отримують досвід проведення уроків/співпраці з асистентами вчителя в успішних інклюзивних школах, де вони зможуть навчитися у досвідчених інклюзивних вчителів, які моделюватимуть ефективну практику).	Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вчителі – експерти Асистенти – експерти										

24. Групи взаємодопомоги серед асистентів вчителя, за допомогою яких вони можуть обмінюватися досвідом у сфері інклюзивної освіти. 25. Спостереження за роботою асистентів вчителя з боку досвідчених асистентів – експертів, фахівців інклюзивно – ресурсного центру(відвідування уроків з особливим наголосом на елементи орієнтованої на дітей педагогіки). 26. Оцінка готовності (психологічна та практична) педагогів до взаємодії із дитиною з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного	Центр професійного розвитку педагогічних працівників Асистенти – експерти КУ «Інклюзивно – ресурсний центр» Асистенти – експерти КУ «Інклюзивно – ресурсний центр»» Чугуївської міської ради										
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

навчання (інтерв'ю із вчителями, асистентами вчителів, технічним персоналом закладів загальної середньої освіти).											
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--